

G.5.4. Munkaerő-termelékenység országos és ágazati szinten

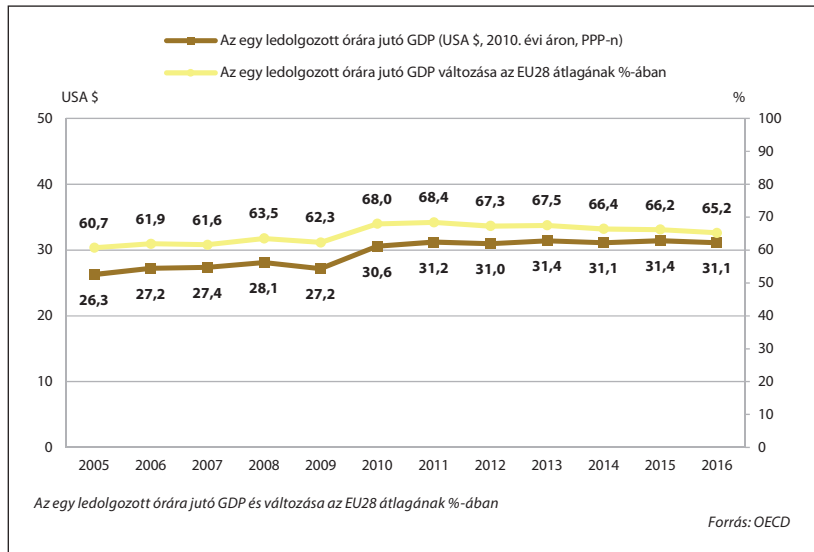
A munkaerő-termelékenységet többféle mutatóval mérhetjük. Az egyik országos szinten mutatja ki, hogy mennyire hatékonyan sikerül a munkaerőt más termelési tényezőkkel úgy kombinálni, hogy egy ledolgozott óra alatt minél több új érték keletkezzen. Ez a mutató a termelékenységet a bruttó hazai termék (GDP) és az összes ledolgozott óra arányával méri. Egy másik termelékenységi mutató pedig azt vizsgálja, hogy az egyes ágazatokban adott évben létrehozott bruttó hazai terméket hány foglalkoztatott állította elő.

Az ábrán két görbét látunk. A barna görbe az egy ledolgozott órára jutó GDP (USA \$, 2010. évi áron, PPP-n, OECD-adat)

változását mutatja 2005–2016 között. Eszerint 2005-höz képest a munkatermelékenység 2016-ban 18,3%-kal lett magasabb. Ez évi 1,7%-os átlagos termelékenységjavulást jelent (11 évvel számolva). Érdemes figyelni arra, hogy a termelékenységjavulás különösen az időszak vége felé stagnál. Ennek oka az lehet, hogy a foglalkoztatottság növelésével kevesebb olyan szakképzett munkaerő került a munkaerőpiacra, amely új érték előállítására képes.

Az abszolút értékek mellett fontosak a relatív értékek is, vagyis hogy másokhoz képest hogyan alakul egy országban a termelékenység. A sárga görbe azt szemlélteti, hogy az EU átlagos termelékenységéhez viszonyítva hogyan változott a magyar termelékenységi szint az egyes években. Azt látjuk, hogy a hazai termelékenység az EU-s átlag 61–68%-a körül ingadozik. A másik görbéhez hasonlóan itt is érzékelhető az időszak végi csökkenés. V4-es összehasonlításban a magyar termelékenységi szint 2016-ban a harmadik helyen volt, a miénknél csak a lengyel adat volt alacsonyabb. A magyar érték ebben az évben az EU28 átlagának a 65%-a. Valamennyi V4-ország termelékenysége jelentősen alatta marad az EU átlagának, amelyet 2016-ban 82%-os értékkel Szlovákia közelített meg a legjobban.

A munkatermelékenység átlagos szintjét sok tényező befolyásolja. Függ például a munkahelyek és munkaeszközök technológiai korszerűségétől, a munkavállalók képzett-

ségétől, az értékláncok hosszától, illetve a gazdaság ágazati szerkezetétől. Minél hosszabbak az értékláncok, és minél nagyobb a gazdaságban a nagyobb termelékenységgel működő ágazatok aránya, annál magasabb lesz a termelékenység általános szintje. A munkaerő képzettsége, a munkahelyek és technológiák korszerűsége és szervezettsége, valamint a termelékenység közötti összefüggéseket nehezebb számszerűsíteni, bár az ún. teljes tényező termelékenység (TFP) erre tesz kísérletet.

Az ágazatokra jellemző termelékenységet mérni lehet azzal, hogy az összes foglalkoztatott hány százaléka állítja elő egy adott ágazat bruttó hozzáadott értékét. Az EU-s statisztikák szerint Magyarországon a termelékenység az iparban a legmagasabb, az építőiparban pedig a legalacsonyabb. Az iparon belül az ún. magas technológiai és tudásszintű (high-tech) ágazatok termelékenységi szintje emelkedik ki.

Az EU regionális szinten is elemzi a termelékenységet. A legutóbbi, 2014. évi adatok szerint a legmagasabb egy órára jutó bruttó hozzáadott érték Közép-Magyarországot, a legalacsonyabb pedig az Észak-Alföldet jellemezte. Ez összefügghet a G.3.1. mutatónál elemzett, a régiót jellemző alacsony beruházási tevékenységgel, valamint azzal, hogy fejlettség tekintetében ez a régió 2004 óta csak 3 százalékponttal jutott közelebb az EU-átlaghoz (G.5.1. mutató).

A termelékenység növelése a versenyképesség javításának kulcskérdése. Ehhez a gazdasági szerkezet és a technológiák további korszerűsítésére, valamint tudásberuházásra van szükség.